

สารของสมเด็จพระสันตะปาปาปอล ที่ 6

ในโอกาสเฉลิมฉลองวันสันติสากล

1 มกราคม 1974 / 2517

สันติภาพขึ้นอยู่กับตัวท่านด้วย

เชิญรับฟังเราอีกครั้ง ท่านทั้งหลายที่ก้าวเข้าสู่จุดเริ่มต้นของปี 1974

เชิญรับฟังเราอีกครั้ง เราขอเสนอคำวิงวอนอันอ่อนน้อมยิ่งต่อท่าน

เป็นที่แน่นอน ดังที่ท่านได้คาดการณ์ไว้ เราปรารถนาที่จะพบกับท่านอีกครั้งเกี่ยวกับสันติภาพ

ถูกต้องแล้ว... คำวิงวอนเกี่ยวกับสันติภาพ บางที่ท่านอาจคิดว่าท่านรู้ทุกอย่างแล้วเกี่ยวกับสันติภาพ และทุกคนได้พูดทุกอย่างแล้วเกี่ยวกับสันติภาพ บางทีคำว่าสันติภาพอันเสียดแทงใจนี้อาจกระตุ้นความรู้สึกเอือมระอา เบื่อหน่าย บางทีอาจกระตุ้นความรู้สึกที่กลัวว่าเบื้องหลังมรดกเสน่ห์ของคำๆ นี้ซ่อนมรดกมายาไว้ ซ่อนพรณนาโวรหารที่รุนแรงเกินไป คลุมเครือเกินไป และอาจจะถึงกับซ่อนคำสาปอันตรรายไว้ด้วย ประวัติศาสตร์ในยุคปัจจุบัน มีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างชาติอย่างรุนแรง จากสงครามระหว่างชนชั้นที่ไม่อาจผ่อนปรนได้ และจากการปฏิวัติเพื่อนำไปสู่เสรีภาพ ตลอดจนการปะทะระหว่างสิทธิมนุษยชนกับเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และจากความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจโลก ซึ่งดูเหมือนกำลังทำลายอุดมคติที่ทรงพลังของสันติภาพ รวบรวมว่าสันติภาพเป็นเพียงรูปสลักของเทพเจ้า แม้อูเหมื่อนเป็นคำพูดที่ไร้สาระและไม่มีประสิทธิภาพ แต่สันติภาพได้ปรากฏขึ้นในความคิดและประสบการณ์ทางการเมืองในช่วงหลังนี้ ลัทธิสังคมนิยม (ลัทธินิยมความจริง) ที่ต้องการข้อเท็จจริงและความอยากรู้ได้รับความสนใจอีกครั้งหนึ่ง และอีกครั้งหนึ่ง มนุษย์ถูกมองว่าเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้อย่างถาวร เป็นปัญหาแห่งการมีชีวิตอยู่กับความขัดแย้งในตนเอง มนุษย์เป็นเช่นนี้ เป็นสิ่งมีชีวิตที่แบกชะตากรรมแห่งการต่อสู้ระหว่างพี่น้องด้วยตนเอง

เมื่อเผชิญหน้ากับลัทธิสังคมนิยมที่ยังไม่สุกงอมและหวนกลับมาใหม่นี้ เรามิได้ขอเสนอสิ่งที่เป็นเพียงความคิดเชิงมโนภาพของสันติภาพ ซึ่งถูกทำลายด้วยประสบการณ์ใหม่ที่เข้ามาเบียดเบียน แต่ขอเสนอหลักอุดมการณ์นิยามอันทรหดแห่งสันติภาพ ซึ่งถูกกำหนดให้มุ่งมั่นหนักแน่นยิ่งขึ้น

พี่น้องทั้งหลาย ผู้มีน้ำใจดี ผู้มีปรีชาญาณ และผู้ที่ทนทุกข์ ขอจงเชื่อฟังคำพูดดอกย้าอันถ่อมตนของเรา คำอุทธรณ์อันไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยของเรา สันติภาพเป็นอุดมการณ์ของมนุษยชาติ

สันติภาพเป็นของจำเป็น สันติภาพเป็นหน้าที่ สันติภาพเป็นผลดี สันติภาพไม่ใช่ความคิดตายตัว และปราศจากเหตุผลของเรา ทั้งไม่ใช่ความหลงใหลใฝ่ฝันหรือมายา สันติภาพเป็นสิ่งจริงแท้แน่นอน ถูกต้อง... เป็นความหวัง สันติภาพเป็นบุญแจ่มใสความเจริญก้าวหน้าในอนาคตและจุดหมายปลายทางของโลก ใช้... สันติภาพ

เราเชื่อว่าสันติภาพเป็นเป้าหมายของมนุษยชาติในกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในตนเอง และเป็นเป้าหมายแห่งการพัฒนาสังคมในโลกนี้ เราเชื่อว่าวันนี้ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่และสำหรับปีข้างหน้า เรากล้าประกาศเหมือนปีก่อนว่า สันติภาพเกิดขึ้นได้

โดยพื้นฐานแล้ว สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของสันติภาพและการเคลื่อนไหวของประวัติศาสตร์ก็คือการตัดสินใจอย่างเงิบๆ และสงสัยว่าในทางปฏิบัติแล้ว สันติภาพเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ สันติภาพเป็นความคิดที่ดี ผู้คนคิดโดยมิได้เปล่งเสียง สันติภาพเป็นสิ่งสังเคราะห์ชั้นเลิศจากบรรดาสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา แต่ก็มีความผันงวมดั่งภาพยักลอน และเป็นความเข้าใจผิดเรื่องสังคมอุดมคติด้วย เป็นสิ่งเสพติดที่ทำให้มัวเมา แต่อ่อนเปลี้ย ความคิดเหล่านี้หวนกลับมาในจิตใจของมนุษย์อีกครั้ง รวบรวมเป็นตรรกะที่หลีกเลี่ยงมิได้ ปัจจัยสำคัญก็คืออำนาจที่มนุษย์จะพยายามอย่างถึงที่สุดเพื่อลดการฉีกพัวพันอำนาจจนถึงจุดสมดุลกับสิ่งที่อยู่ตรงกันข้าม แต่ทว่าสังคมที่มีการจัดตั้งไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากอำนาจ

เราต้องพิจารณาข้อโต้แย้งนี้สักครู่หนึ่งเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งได้แก่ความสับสนระหว่างสันติภาพกับความอ่อนแอ (ไม่เพียงแต่ทางกายภาพ แต่ทางศีลธรรมด้วย) สันติภาพกับการยอมสละสิทธิอันแท้จริง และความยุติธรรมที่เสมอภาคกัน สันติภาพกับการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงและการเสียสละ สันติภาพกับการยอมจำนนอย่างเฉื่อยเนือยเยี่ยงคนขาดต่อความหึงหวงของผู้อื่น ซึ่งจะนั่นจึงมีความสับสนระหว่างสันติภาพกับการนิ่งเฉยต่อความเป็นทาส นี่มิใช่สันติภาพที่แท้จริง การอดกลั้นไม่ใช่สันติภาพที่แท้จริง ความซื่อสัตย์ไม่ใช่สันติภาพ ความปรองดองแต่ภายนอกและถูกบังคับด้วยความกลัวไม่ใช่สันติภาพ การเฉลิมฉลองวาระครบรอบยี่สิบห้าปีของคำประกาศสิทธิมนุษยชนเตือนเราว่าสันติภาพที่แท้จริงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลแห่งศักดิ์ศรีอันแตะต้องมิได้ของบุคคลมนุษย์ ซึ่งสิทธิที่ล่วงละเมิดมิได้และหน้าที่ที่สอดคล้องกับสิทธินั้นได้เกิดขึ้นมาจากหลักการนี้

จริงอยู่ว่าสันติภาพจะยอมรับการปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นธรรมและอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่สันติภาพจะไม่มีวันเห็นห่างจากการคำนึงถึงความดีส่วนรวมและอิสรภาพทางศีลธรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ สันติภาพยังนำไปสู่การเสียสละอย่างใหญ่หลวงได้อีกด้วย ทั้งในการต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรี ในการแข่งขันด้านอาวุธ ในการมองข้ามการสบประมาท และในการยกเลิก

หนังสือ สันติภาพยังนำไปสู่ความใจกว้างต่อการให้อภัยและการคืนดี แต่ไม่ใช่ด้วยการทรยศอย่าง น่าสังเวชต่อศักดิ์ศรีของมนุษย์ และไม่ใช่ด้วยการรักษาผลประโยชน์ส่วนตนที่เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัวโดยการทำลายผลประโยชน์อันชอบธรรมของผู้อื่น และไม่ใช่ด้วยวิธีการสกปรก สันติภาพจะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจากความกระหายได้มาซึ่งความยุติธรรม และจะไม่มีวันลืมความพยายามที่ต้องทำเพื่อปกป้องผู้อ่อนแอ ช่วยเหลือคนยากจน ส่งเสริมสาเหตุปัจจัยต่อสันติภาพของผู้ต่ำต้อย สันติภาพจะไม่มีวันทรยศคุณค่าที่สูงส่งกว่าของชีวิต นั่นคือชีวิตเพื่อความอยู่รอด (เทียบ ยน 12:25)

แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องเข้าใจสันติภาพว่าเป็นเช่นสังคมอุดมคติ สันติภาพที่แท้จริงไม่เป็นเพียงเรื่องของการเป็น แต่ยังเป็นเรื่องของการกลายเป็น สันติภาพมีพลวัตเช่นเดียวกับชีวิตมนุษย์ ขอบเขตของสันติภาพแผ่ขยายออกไป และโดยสำคัญแล้วเข้าสู่ขอบข่ายของเงื่อนไขทางศีลธรรม นั่นคือเรื่องของหน้าที่ สันติภาพต้องไม่เพียงแต่ถูกรักษาไว้ แต่ต้องถูกสร้างขึ้นด้วย ดังนั้นสันติภาพจึงเป็นและต้องเป็นกระบวนการทำให้เป็นจริงที่ก้าวหน้าและต่อเนื่องเสมอ เราจะกล่าวต่อไปว่าสันติภาพจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อสันติภาพถูกมองว่าเป็นหน้าที่ การตัดสินใจว่าสันติภาพเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ ด้วยเหตุผลอันควรทั่วไปนั้น ถือว่ายังไม่เพียงพอ สันติภาพต้องตราตรึงในสำนึกของมนุษย์ในฐานะเป็นจุดมุ่งหมายทางจริยธรรมขั้นสูงสุด เป็นสิ่งจำเป็นทางศีลธรรม ซึ่งได้มาจากส่วนลึกในจิตใจของมนุษย์ที่ปรารถนาจะอยู่ร่วมกัน

เราเรียกสิ่งนี้ว่าการค้นพบเพราะสิ่งนี้อยู่ในกระบวนการให้เหตุผลอันยืนยันมั่นคงของเรา การค้นพบนี้สอนหลักการที่แน่นอนแก่เรา ซึ่งเราไม่ควรคลอนแคลนจากหลักการนี้อีกต่อไป โดยเบื้องต้นการค้นพบนี้ให้ความกระจ่างแก่เราเกี่ยวกับธรรมชาติแรกเริ่มของสันติภาพ ว่าเหนือสิ่งอื่นใดสันติภาพเป็นความคิดหนึ่ง เป็นความจริงแท้ภายในและเป็นสิ่งที่พึงสงวนไว้ในจิตวิญญาณ สันติภาพต้องพัฒนาจากมโนทัศน์ทางจิตวิญญาณของมนุษยชาติโดยพื้นฐาน มนุษยชาติต้องมีสันติภาพ กล่าวคือต้องเป็นหนึ่งเดียวและกลมเกลียวกัน ผูกพันซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่นมากที่สุด ในฐานะที่เป็นมนุษย์ การขาดหายไปของมโนทัศน์พื้นฐานนี้เป็นและยังเป็นสาเหตุรากเหง้าของความพิเนาศที่พลาญทำลายประวัติศาสตร์ การมองว่าการดิ้นรนต่อสู้ในหมู่มนุษย์เป็นความจำเป็นเชิงโครงสร้างของสังคมนั้น ไม่เพียงเป็นความผิดพลาดทางปรัชญาและวิสัยทัศน์ แต่ยังเป็นอาชญากรรมถาวรต่อมนุษยชาติที่เกิดขึ้นได้ ที่สุดแล้วอารยธรรมต้องกู้ตนเองให้พ้นจากความเข้าใจผิดที่มีมาแต่ครั้งโบราณกาล ซึ่งยังคงมีอยู่ ความเข้าใจผิดนั้นก็คือ *มนุษย์กระทำต่อกันเหมือนสุนัขป่า (homo homini lupus)* ความเข้าใจผิดนี้ได้ผลมาตั้งแต่ยุคสมัยของกาอิน คนสมัยใหม่ต้องมีความกล้าหาญทางศีลธรรมเยี่ยงประกาศก ในอันที่จะปลดปล่อยตนเองจากความ

ดูร้ายแต่กำเนิด และหาบทสรุปให้ได้ถึงแนวคิดที่แท้จริงเกี่ยวกับสันติภาพที่เป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ เป็นพันธะหน้าที่ และดังนั้นจึงเป็นไปได้ นับแต่นี้ไปเราต้องพิจารณา มนุษยชาติ ประวัติศาสตร์ งาน การเมือง วัฒนธรรม และความก้าวหน้า ตามความสัมพันธ์กับ สันติภาพ

แต่แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิญญาณอันเป็นจิตสำนึกส่วนตัวและเป็นเรื่องภายในเช่นนี้มีประโยชน์ อะไรเล่า แนวคิดที่ช่างไร้การปกป้อง และช่างห่างไกลจากเหตุการณ์น่าสะพรึงกลัวที่มีอยู่จริงใน ปัจจุบันกาลนี้ มีประโยชน์อะไรเล่า ขณะที่ประสบการณ์ชวนสลดใจจากสงครามโลกครั้งที่แล้ว กลายเป็นประวัติศาสตร์ แต่เราโชคดีที่ต้องบันทึกการกลับมาใหม่ของจิตใจแห่งความเป็นศัตรู กันระหว่างนานาชาติ รวมทั้งในวิภาษวิธีทางการเมืองในสังคม ทุกวันนี้ความเป็นไปได้ที่จะเกิด สงครามและการต่อสู้ยิ่งมีมากขึ้น ไม่ใช่ถอยลงไปกว่าที่มนุษยชาติจัดการได้เมื่อครั้งก่อนเกิด สงครามโลกทั้งสองครั้ง นักสังเกตการณ์อาจจะทักท้วงว่าท่านไม่เห็นหรือว่าโลกกำลังเคลื่อนเข้าสู่ การขัดแย้งที่ร้ายกาจและน่ากลัวยิ่งกว่าครั้งกระนั้น ท่านมองไม่เห็นความรู้ประสิทธิภาพในการ เผยแพร่สันติภาพหรือ รวมทั้งอิทธิพลที่ไม่เพียงพอของบรรดาสถาบันระหว่างชาติที่ถูก จัดตั้งขึ้นในขณะที่โลกเต็มไปด้วยเลือดและอ้อนล้าลงนั้นกำลังพินจากสงครามโลก โลกกำลังเดิน ไปทางใด ความขัดแย้งที่จะนำมาซึ่งหายนะอันใหญ่หลวงและน่ารังเกียจกำลังถูกเตรียมขึ้นอีก มิใช่หรือ อนิจจา เราควรยึดมั่นในสันติภาพของเราเมื่อต้องเผชิญกับเหตุผลที่กดดันและไม่ผ่อน ปรนนี้ เหมือนอยู่ต่อหน้าชะตากรรมที่สิ้นหวัง

แต่ไม่เลย เราเองก็ตาบอดเช่นกันหรือ เราไร้เดียงสาหรือ ไม่เลยพี่น้อง เราแน่ใจว่าเหตุแห่ง สันติภาพของเราต้องแพร่หลายออกไป **ประการแรก** เพราะแม้มีความโง่เขลาในนโยบายที่ขัดแย้ง กัน แต่แนวคิดเรื่องสันติภาพก็ชนะแล้วในความคิดของทุกคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เรามั่นใจในภูมิ ปัญญาอันทันสมัย ในความกระตือรือร้น และความสามารถของท่านเหล่านี้ ทุกวันนี้ไม่มีผู้นำ ประเทศคนใดปรารถนาสงคราม ทุกคนล้วนร่ำร้องให้มีสันติภาพทั่วไปในโลก เป็นเรื่องวิเศษนัก ที่ เราสามารถเชิญชวนอย่างจริงจังให้บรรดาผู้นำประเทศต่างๆ ยอมรับโครงการร่วมกัน ซึ่งเป็น โครงการสร้างสันติภาพเพื่อส่วนรวม

ประการที่สอง แนวคิดที่ชี้นำแก่โลก เป็นความคิดที่ไกลมากขึ้นและมาาก่อนผลประโยชน์อัน เฉพาะเจาะจงทั้งหลาย แม้ว่าจะปรากฏความขัดแย้งก็ตาม หากความคิดเรื่องสันติภาพชนะใจ มนุษย์ได้อย่างแท้จริง สันติภาพจะมั่นคง สันติภาพจะช่วยชีวิตมนุษยชาติได้โดยแท้ เราไม่ จำเป็นต้องสิ้นเปลืองถ้อยคำในสารของเราเพื่อแสดงถึงพลังของแนวคิดนี้ในปัจจุบัน ซึ่งได้ กลายเป็นความคิดของมหาชน เป็นความคิดของสาธารณชนแล้ว ทุกวันนี้ความคิดเรื่องสันติภาพ

เป็นราชินีที่ปกครองมหาชนอย่างแท้จริง อิทธิพลอันสุดหยั่งคะเนของพระนางสร้างมหาชนและนำทางมหาชน และมหาชนนี้เอง (กล่าวคือความคิดสาธารณะที่บังเกิดผล) ที่ปกครองผู้ปกครองอย่างน้อยที่สุดก็เป็นเช่นนี้ในวงกว้าง

ประการที่สาม หากความคิดสาธารณะเป็นปัจจัยตัดสินชะตากรรมของมหาชน ชะตากรรมของสันติภาพก็ย่อมขึ้นอยู่กับเราแต่ละคนด้วย เพราะเราแต่ละคนรวมกันเป็นกลุ่มพลเรือนที่ปฏิบัติการตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ในหลายรูปแบบและหลายระดับ และทุกวันนี้เป็นตัวสร้างชีวิตของนานาชาติที่ถูกจัดตั้งขึ้นในแบบสมัยใหม่ เราปรารถนาที่จะกล่าวว่าสันติภาพเกิดขึ้นได้ หากเราแต่ละคนต้องการ หากเราแต่ละคนรักสันติภาพ ให้การศึกษาและสร้างภาพอนาคตสู่สันติภาพ ปกป้องสันติภาพ ทำงานเพื่อสันติภาพ เราแต่ละคนต้องฟังเสียงมโนธรรมของเราที่ร่ำร้องว่า "สันติภาพขึ้นอยู่กับท่านด้วย"

แน่นอนว่าอิทธิพลของปัจเจกต่อความคิดสาธารณะนั้นเล็กน้อยนัก แต่มิใช่เปล่าประโยชน์ สันติภาพดำรงอยู่ได้ด้วยการสนับสนุนจากประชาชน แม้เป็นการสนับสนุนของปัจเจกหรือบุคคลนิรนามก็ตาม และเราทุกคนก็รู้ว่าปรากฏการณ์ของความคิดสาธารณะเกิดขึ้นได้อย่างไรและแสดงออกอย่างไร แถลงการณ์ที่เข้มแข็งและจริงจังสามารถเผยแพร่ได้อย่างง่ายดาย การยืนยันสันติภาพต้องเริ่มต้นจากการยืนยันของปัจเจกไปสู่การยืนยันของส่วนรวมและของชุมชน การยืนยันสันติภาพต้องเป็นการยืนยันของมหาชนและของชุมชนของมหาชน การยืนยันนี้ต้องถูกแปลความเป็นความเชื่อมั่น ทั้งในเรื่องอุดมการณ์และในการกระทำ การยืนยันสันติภาพต้องแทรกซึมไปในความคิดและกิจการของอนุชน และต้องแทรกซึมไปในโลก ในการเมือง และเศรษฐกิจ ในการเรียนการสอน ในอนาคต และความเจริญก้าวหน้า การยืนยันสันติภาพต้องทำเพราะแรงกระตุ้นอันสร้างสรรค์ที่จะสร้างประวัติศาสตร์ให้อนาคตและการสร้างโลกขึ้นใหม่ มิใช่เพราะความกลัวตามสัญชาตญาณ การยืนยันสันติภาพต้องทำเช่นนี้ มิใช่เพราะความขลาดและความเห็นแก่ตัว แต่เพราะความเข้มแข็งทางศีลธรรมและความรักที่มีมากขึ้นต่อมนุษยชาติ สันติภาพคือความกล้าหาญ คือภูมิปัญญา คือหน้าที่ และในท้ายที่สุด ยิ่งกว่านั้น การยืนยันสันติภาพคือความหวังและความสุข

นี่คือสิ่งที่เรากล้ากล่าวกับท่าน พี่น้องของเรา และมนุษย์ในโลกนี้ ซึ่งไม่ว่าจะอย่างไรล้วนเป็นผู้ควบคุมชะตากรรมของโลก เรากล้ากล่าวกับท่าน เพื่อนมนุษย์ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา มนุษย์แห่งวัฒนธรรม มนุษย์แห่งธุรกิจ ท่านต้องหันเหกิจการของท่านสู่สันติภาพอย่างเข้มแข็งและชาญฉลาด สันติภาพต้องการท่าน หากท่านต้องการ ท่านย่อมจะประสบความสำเร็จ สันติภาพขึ้นอยู่กับท่าน และกับท่านเท่านั้น

และสำหรับพี่น้องชายหญิงผู้มีความเชื่อและทำงานด้านสงเคราะห์ เราขอมอบถ้อยคำที่เต็มไปด้วยความไว้วางใจและจริงใจแก่ท่าน บางทีเราอาจมีความเป็นไปได้เหนือธรรมชาติมาตั้งแต่แรกมิใช่หรือในอันที่จะให้ความร่วมมือกับผู้ที่กำลังสนับสนุนสันติภาพ และในอันที่จะพยายาม-ร่วมกัน-อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อว่าพระคริสตเจ้าจะได้เรียกพวกเขาและเราว่า "บุตรพระเจ้า" ดังปรากฏในพระวรสาร (เทียบ มธ 5:9) เหนือสิ่งอื่นใด เราเทศน์สอนเรื่องสันติภาพให้เข้าสู่ฆราวาสของประชาชนไม่ได้หรือ ใครเล่ามีพันธะที่จะต้องเป็นตัวอย่างของคริสตชนสันติภาพด้วยคำพูดและการกระทำยิ่งไปกว่าพวกเราแล้ว เราจะส่งเสริมเป้าหมายแห่งสันติภาพได้อย่างไร ในขณะที่ความเป็นเหตุเป็นผลของมนุษย์มาถึงระดับสูงสุดแล้ว เว้นแต่ว่าจะส่งเสริมด้วยการแทรกด้วยความเป็นเหตุอันศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้า ซึ่งถูกซ่อนด้วยคำอธิษฐานภาวนาของเรา และเราจะไม่ตอบสนองต่อมรดกแห่งสันติภาพ เป็นสันติภาพเหนือธรรมชาติ เหนือคำอธิบาย ซึ่งพระคริสตเจ้า และพระคริสตเจ้าเท่านั้น ได้มอบไว้ให้เราผู้ดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ ซึ่งไม่รู้หรือว่าจะหยิบยื่นสันติภาพที่แท้จริงได้อย่างไร เราทำไม่ได้เลยหรือที่จะเพิ่มความเข้มข้นของการภาวนาเพื่อสันติภาพด้วยพลังอันอ่อนน้อมและเปี่ยมด้วยความรักซึ่งพระมหากษัตริย์ได้ต่อต้าน (เทียบ มธ 7:7 ถัดไป; ยน 14:27) วิเศษนัก สันติภาพเกิดขึ้นได้ และยิ่งกว่านั้น สันติภาพขึ้นอยู่กับเรา ผ่านทางพระคริสตเจ้า องค์สันติภาพของเรา (อฟ 2:4)

ขอให้พระพรแห่งสันติภาพของเราเป็นดังคำมั่นสัญญาด้วยประการฉะนี้

จากวาทีกัน 8 ธันวาคม 1973

พระสันตะปาปาปอล ที่ 6